

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTISUUNNITELMA Valtuustokausi 2021 – 2025

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunnan toiminta on **riippumatonta toimivasta johdosta**. Ulkoisen tarkastuksen muodostavat tarkastuslautakunta, tarkastustoimisto ja tilintarkastaja.

Tarkastuslautakunnan tehtävät on säädetty kuntalaissa, Lahden kaupungin hallintosäännössä ja sen ulkoista tarkastusta koskevassa erillissäännössä. **Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.**

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää,
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi,
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Lahden kaupungin hallintosääntöön kuuluvassa ulkoista tarkastusta koskevassa erillissäännössä valtuusto on päättänyt kuntalaissa säädettyjen tehtävien lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävistä seuraavasti:

- toimittaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastusta tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa,
- valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi vuosittain (voimassa ensimmäisen kerran v. 2017 alkaneella valtuustokaudella),
- osallistuu valtuustoseminaareihin ja muihin vastaaviin valtuuston työkokouksiin,
- lautakunnalla on oikeus käydä tutustumassa tytäryhteisöjen toimintaan,
- seuraa tarkastustoimintaa ja tekee tarvittaessa sitä koskevia kehittämisehdotuksia,
- seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastuksen tehtävien suorittamista,
- vastaa ulkoisen tarkastuksen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta,
- hyväksyy suunnitelman konserniyhteisöjen ja -säätiöiden tilintarkastuksen järjestämisestä sekä nimeää ehdokkaat näiden sekä muiden yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastajiksi, milloin kaupungilla on tällainen nimeämisoikeus,
- tehdä vuosittain ehdotus talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi kaupunginhallitukselle,
- ratkaisee muutkin toimialaansa koskevat asiat, ellei ole muuta viranomaista, jolle päätösvalta kuuluu.

Tarkastuslautakunnan tehtävissä korostuu kaupungin toimintojen, toimintatapojen sekä palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tilintarkastajan tehtävät puolestaan liittyvät laillisuusvalvontaan.

ARVIORITYÖN SUORITTAMISEN PERUSTEET

Tarkastuslautakunnan suorittaman arvioinnin tulokset raportoidaan valtuustolle vuosittain arviointikertomuksessa sekä mahdollisissa väliraporteissa. Valtuustolle arviointikertomusta koskevan esityksen yhteydessä tarkastuslautakunta yksilöi asiat, joissa kaupunginhallitusta kehoitetaan ryhtymään toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi ja joista kaupunginhallituksen on annettava valtuustolle selvitys.

Kaupunginvaltuusto on 14.5.2018 hyväksynyt nykyisen Lahden kaupungin strategian. Tarkastuslautakunta tekee arvioinnin strategian toteutumiskehityksestä vuoden 2022 keväällä vuoden 2021 arviointikertomuksen laadinnan yhteydessä.

Tarkastuslautakunta voi yksittäisissä asioissa antaa raportin myös kaupunginhallitukselle tai jollekin lautakunnalle.

Tarkastustoimiston henkilöstön laatimat raportit käsitellään tarkastuslautakunnassa, jonka jälkeen ne toimitetaan tiedoksi tilintarkastajalle, sisäiselle tarkastukselle ja tarkastuksen kohteena olleille. Raportit myös julkaistaan tarkastustoimen www.sivuilla, ellei lautakunta erikseen toisin päättä.

Tarkastuslautakunta käsittelee 31.8.2021 esityksen jakautumisesta kahteen jaostoon, jotka suorittavat arviointikäyntejä eri yksiköissä seuraavan työnjaon mukaan:

1. jaosto

Konsernihallinto, Kaupunkiympäristön palvelualue

Hannu Rahkonen, puheenjohtaja
Juha-Pekka Forsman
Lasse Koskinen
Seppo Koskinen
Mona Pyykkönen
Kaarina Suhonen
Ulla Vaara

2. jaosto

Sivistyksen palvelualue

Oskari Päätaalo, puheenjohtaja
Ville-Veikko Elomaa
Raimo Kiljunen
Tarja Kirvesmies
Pauliina Palo
Sinikka Ruuska

Tarkastusjohtaja valmistelee 1. jaoston asiat ja tarkastaja 2. jaoston asiat. Jaoston jäsen voi osallistua vierailijana toisen jaoston kokoukseen ilman kokouspalkkiota.

Tarkastuslautakunnan neljän vuoden toimintakauden aikana käydään läpi konsernihallinnon ja palvelualueiden sekä niiden yksiköiden keskeisimmät toiminnot. Vuosittain laadittavassa arviointikertomuksessa korostuvat tarkastusvuoden aikana lautakunnassa ja jaostoissa käsitellyt asiat.

Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan ja sen jaostojen käynneillä ja tapaamisissa saamiin tietoihin ja havaintoihin, tilintarkastajan raportteihin, tarkastustoimiston raportteihin ja selvityksiin, toimintakertomustietoihin sekä muihin kaupungin ja kaupunkikonsernin asiakirja-aineistoihin. Lähteinä käytetään lisäksi valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja, erityisesti vertailutietoja muista suurista kaupungeista. Tarkastuslautakunta voi pyytää arvioinnin kohteena olevilta yksiköiltä tietoja tai selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi myös teettää erillisiä selvityksiä tai tarkastuksia myös ulkopuolisilla asiantuntijoilla.

Tarkastustoimiston henkilöstö valmistelee tarkastuslautakunnan ja jaostojen arviointiin liittyvät asiat tarkastusaluejakonsa mukaan. Kokouksen valmistelusta vastaava tarkastustoimiston viranhaltija on yhteydessä tarkastuskohteeseen jo valmistellessaan kokouksen esityslistaa. Kokouksiin kutsutaan pääsääntöisesti arvioitavan kohteen viranhaltijajohto sekä tarvittaessa lisäksi luottamushenkilöjohtoa, henkilökunnan edustajia ja tytäryhtiöiden edustajia selvittämään omasta näkökulmastaan arviointikohteen toimintaa, tavoitteita ja niiden toteutumista. Kokouksesta lähetetään etukäteen esityslista jäsenille ja kokoukseen kutsutuille asiantuntijoille. Kokouksista laadittuihin pöytäkirjoihin kirjattu arviointikeskustelu on pohjana arviointikertomusta laadittaessa. Lautakunnan pöytäkirjat ovat nähtävillä kaupungin www-sivuilla. Kaikki jaostojen pöytäkirjat lähetään sähköpostitse lautakunnan jäsenille ja varajäsenille heti, kun ne ovat valmiit.

Tarkastuslautakunta ja jaostot tekevät tutustumis- ja arviointikäyntejä kaupungin yksiköihin ja palvelupisteisiin sekä tytäryhteisöihin vuosittaisen työohjelman mukaan tai erikseen tehdyn päätöksen perusteella.

Arvioinnin kehittämiseksi tehdään kerran valtuustokaudella valtuutetuille ja johdettaville viranhaltijoille kysely tarkastuslautakunnan työskentelystä. Kysely tehdään yhteistyössä muiden suurten kaupunkien kanssa. Vastaava kysely on tehty vuosina 2008, 2010, 2012, 2014 ja 2019. Tarkastuslautakunta järjestää ja osallistuu seminaareihin ja koulutuksiin yhteistyössä muiden kaupunkien tarkastuslautakuntien kanssa.

SIDONNAISUUKSIEN ILMOITUSVELVOLLISUUDEN NOUTTAMISEN VALVONTA

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi vuosittain. Tätä kuntalain säännöstä on noudatettu ensimmäisen kerran vuonna 2017 valitun valtuuston toimikauden alusta lukien.

Tarkastuslautakunta päättää sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjästä. Tämän päätöksen perusteella laaditaan henkilötietolain (523/99) 10 §:n mukainen rekisteriseloste sidonnaisuusilmoituksista.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset. Saapuneet uudet sidonnaisuusilmoitukset, muutokset ja täydennykset tuodaan tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi ilmoitusta seuraavassa kokouksessa. Sidonnaisuusilmoitukset tai niissä tapahtuneet muutokset saatetaan valtuustolle tiedoksi kaksi kertaa vuodessa (helmikuussa ja syyskuussa).

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Sidonnaisuusilmoitukset julkaistaan yleisessä tietoverkossa sen jälkeen, kun lautakunta on ne käsitellyt. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta. Poistaminen tapahtuu heti, kun siitä on tullut tieto tarkastustoimistoon.

TILINTARKASTUS JA SEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Tilintarkastajasta on säännelty kuntalain 122-125 §:ssä mm. seuraavaa:

- Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastaja toimii tehtävässään virkavastuulla
- Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.
- Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.
- Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen.
- Tilintarkastajan on toukokuun loppuun mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

- Tilintarkastajan tulee noudattaa valtuuston ja tarkastuslautakunnan antamia ohjeita, jolleivät ne ole ristiriidassa lain, hallintosäännön tai julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan kanssa.
- Havaitsemistaan olennaisista epäkohdista tilintarkastajan on ilmoitettava viipymättä kunnanhallitukselle annettavassa tilintarkastuspöytäkirjassa. Tilintarkastuspöytäkirja annetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle.
- Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (*tilivelvollinen*) myöntää vastuuvapaus.
- Jos tilintarkastaja havaitsee, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa valtuustoon.
- Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto. Valtuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

Tilintarkastajan vuotuinen työohjelma annetaan tarkastuslautakunnalle tiedoksi. Tilintarkastaja raportoi vuoden aikana vähintään kaksi kertaa vuodessa työohjelman toteutumisesta sekä olennaisista havainnoista tarkastuslautakunnan kokouksessa. Yhteenveto koko vuoden tarkastuksista tehdään tilintarkastuskertomuksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan valtuustokauden suunnitelmat ja vuosittaiset työohjelmat laaditaan siten, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja vältetään päällekkäisen työn tekeminen.

Tarkastussuunnitelman ja vuotuisten työohjelmien käsittelyn yhteydessä tarkastuslautakunta arvioi myös tarkastukseen käytössä olevien resurssien riittävyyttä. Suunnitelman käsittelyn yhteydessä tarvittaessa sovitaan tilintarkastuksen toteuttamiseen liittyvistä yksittäisistä asioista.

ARVIOINTISUUNNITELMA

Tarkastuslautakunnan arviointityön systematisoimiseksi laaditaan vaalikauden kattava arviointisuunnitelma, jota täsmennetään tarvittaessa vuosittain. Arviointisuunnitelmassa on tarpeen esittää ne tehtäväalueet, jotka otetaan kunakin vuonna syvällisemmän arvioinnin kohteeksi.

Arviointisuunnitelman perusteella tarkastuslautakunta hyväksyy vuosittain itselleen yksityiskohtaisemman työohjelman.

LAHDEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

LIITTEET

1. Tarkastuslautakunnan ja jaostojen kokoukset / tehtäväalueet vuosina 2021 - 2025
2. Tarkastuslautakunnan työohjelma 2021
3. Kaavio arvioinnin vuosikierrosta Lahdessa